

La catedral subterrània

Fa dos números que parlàvem, en aquestes pàgines, dels fantasmes literaris que poblen la catedral de Girona. Aportàvem textos de Blanch i Illa, Bertrana, d'Ors, Comadira, Espriu, Gardella, Arbonés i Vivó. Podíem haver-hi afegit aquest paràgraf de Rahola: «Dubtem que pugui experimentar-se enlloc més la impressió de sobirana grandesa d'aquest temple. Veus i resos que moren reviuem novament; els segles parlen amb misteri; la seducció és completa: el temps desapareix i sentiu a manera del ròssec d'una ala invisible que us dona una sensació d'eternitat». I potser ho podríem cloure tot amb aquesta afirmació d'Espinàs: «La catedral de Girona deixa entendre que l'estat natural de l'home és la por».

D'on ve aquesta por? Sobretot, dels fantasmes deis morts; deis misteri que s'amaga sota les lloses del temple. A la novel·la *Dies verges*, de Mínguez, els seminaristes temen «que una relliscada, fent cedir el trespol, pugui acarar-los amb les desferres dels sepulcres que trepitgen». No és estrany que, en aquest context, sorgissin tota mena de tenebroses llegendes. Carles Vivó n'ha recollit una segons la qual en el subsòl hi hauria un drac adormit, encarnació de les forces tel·lúriques típiques de les esglésies cristianes edificades sobre temples pagans. Marià Oliver, a la seva monografia sobre la Seu, dóna per fet que el temple pagà va existir, a dalt de tot del turó, erigit en honor de Júpiter, Venus i Minerva. En coincidència amb Pere de Palol, Josep Calzada es mostra més precís: a partir de la pau de Constantí, o es va bastir una primera església o es va utilitzar l'edifici que ja hi havia: el temple pagà dels romans. No es pot dubtar tampoc, segons ell, de l'existència posterior d'una catedral visigòtica, convertida en mesquita pels sarraïns, refeta pel bisbe Teotari i desapareguda del tot amb l'edificació de la seu romànica, també desmuntada al seu torn per construir-hi la gòtica al damunt.

Ara tots aquests enigmes potser es podran aclarir un xic gràcies als prodigis de la tecnologia. Investigadors catalans i francesos han explorat els secrets subterranis de la catedral sense aixecar cap pedra del seu sòl. Ho han fet a través de dos mètodes diferents: el radar de subsòl i el sistema de quadripols electrostàtics, mai no utilitzats fins ara a l'Estat espanyol amb aquest disseny. Es tracta de descobrir i reconstruir les possibles estructures i restes d'interès arqueològic anteriors al temple actual, sense haver de fer cap excavació. Encara que els resultats no es coneixeran fins passat l'estiu, diuen que les prospeccions experimentals han resultat positives. Potser les noves dades acabaran per esbandir els vells fantasmes alimentats per la ignorància i la por. Caldrà vetllar, en tot cas, perquè l'espiral de la curiositat no porti a voler comprovar sobre –i sota– el terreny la realitat de les dades ofertes per la tècnica. Sempre serà millor una catedral misteriosa que una catedral foradada.

La tomba dels prelats.
Xilografia d'Antoni
Gelabert per al llibre
La Seu adorant

NARCÍS-JORDI ARAGÓ